

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 224.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365524080/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

ke denne sandhed, så hele verden lutres derved, om end den endelige forløsning først kan finde sted hinsides denne verden. Den samme grundholdning genfindes i det lange prosaeventyr *De Underjordiske* fra 1817. I dette værk har Ingemann nærmet sig en genkendelig ydre virkelighed og interesserer sig mere for de objektive forhold; eventyrets handling er både sted- og tidsfæstet.

Denne tendens bliver mærkbart forstærket i Ingemanns produktion fra 1820 og frem. I årene lige før havde han foretaget sin store dannelsesrejse til Italien over Tyskland, Schweiz og Frankrig. Udbyttet af rejsen blev ikke kun et førstehåndskendskab til spændende, eksotiske miljøer, men i det hele taget en større interesse for den ydre virkelighed. Det første værk, hvor denne nye udaævndthed kan spores, er *Eventyr og Fortællinger*, 1820. Her tages en genkendelig nutidsvirkelighed op til digterisk behandling, og selv om den ikke er det eneste eller det vigtigste plan i fortællingerne, betegner samlingen dog noget markant nyt i Ingemanns produktion. I sammenhæng med denne vending mod det jævne står utvivlsomt en anden nyorientering, der kan iagttages i *Eventyr og Fortællinger*: Ingemanns joviale humor havde hidtil kun givet sig meget få og sporadiske udtryk i hans digtning, men fra nu af indgår den meget hyppigt i hans værker. Selv om *Eventyr og Fortællinger* på disse to vigtige områder markerer en ny fase i Ingemanns digtning, skal bruddet med de tidligere værker ikke overbetones. I Sphinxen er det gennemgående tema i ungdomsdigtningen, menneskets splitelse mellem det demoniske og det himmelske, drevet til sit yderste.

I 1827 udgav Ingemann sin anden samling kortprosa, *Noveller*. Han oplyser selv i en foretning, at tre af de fire noveller har ligget færdige i nogle år, og at de skal betragtes som et »Tillæg« til 1820-samlingen. Der er da heller ikke tale om nogen voldsom udvikling mellem de to udgivelser: Ingemanns interesse for almindelige borgere og deres verden er mere fremtrædende, ligesom satiren over »flüstrene«, det indskrænkede, satte borgerskab, er mildnet i forhold til *Eventyr og Fortællinger*. Det hænger nok sammen med, at Ingemann selv havde sat bo i 1822, hvor han blev ansat ved det genoprettede Sorø Akademi og derved fik sin materielle eksistens betrykket for resten af livet. Fra de tidligste Sorøår stammer de første nationalhistoriske værker, som blev meget positivt modtaget af publikum, hvilket har bidraget til at gøre denne periode til en af de lykkeligste i Inge-

manns liv. *Nøvelles* er da også den af hans kortprosasamlinger, der er mest præget af den idylliserende biedermeierholdning.

Men idyllen blev brudt. Inden Ingemann udgav sin næste samling fortællinger, blev han involveret i den eneste litterære fejde, han i sit liv deltog i. Chr. Molbechs beske kritik af *Valdemar Seier*, 1826, og *Erik Menveds Barndom*, 1828, vakte Ingemanns gamle bitterhed over den ubarmhertige behandling, han i tidens løb var blevet udsat for af den litterære kritik, og for at befri sig for denne lammende følelse skrev han det lange eventyr *Huldre-Gøerne*, 1831, hvor han fik gennemhægt alt det i samtidens kulturliv, han følte sig i opposition til. Først og fremmest drejer det sig om det hovmod, der vil måle alt med forstandens alen – også det umålelige, nemlig åndens udtryk i religion og poesi. Eventyret aflødte en foruget kritik af Ingemanns hele livssyn, som han måtte besvare. Længe afholdt fejden ham dog ikke fra anden litterær virksomhed; foruden et par digtsamlinger udfærdigede han de sidste historiske romaner, og kortprosaen vendte han tilbage til med *Varaben, Den levende Døde, Corsicaneren. Tre Fortællinger*, 1835. Den lille samling betegner et højdepunkt blandt forfatterens fortællinger om ekstreme psykologiske tilstande, men reaktionerne på udgivelsen opmuntrede ham ikke til at fortsætte inden for denne genre.

De nærmest følgende år fuldførte Ingemann en række arbejder, der groft sagt repræsenterer to modsatte tendenser. På den ene side står noget af det lysteste, han har skrevet (bl.a. *Holger Danske*, 1837, og *Morgen- og Aftensange*, 1837-38), på den anden nogle overvejende dystre fremstillinger af de onde kræfters magt (*Renegaten*, 1838, og *Salomons Ring*, 1839). Værker som *Sjemebilledernes Symbolik* fra 1840 og den lange fortælling *Kunuk og Naja eller Grønlanderne*, 1842, må ses som digterens forsøg på at slippe væk fra en virkelighed, han følte sig fremmed i. Fra hans breve ved vi, at han i disse år ofte følte sig mismodig, både over samtidens materialisme og Heibergkredsens dominerende rolle i litteraturen – og over sin egen afsondrethed i det kvælende idylliske Sora. Men i samme periode finder han dog også trøstende tidens tegn: en folkelig og religiøs vækkelse kan så småt spores, og poetiske røster som Grundtvig, Hauch og H.C. Andersen hæver sig endnu for at forsvare de romantiske værdier, der efter Ingemanns inderste overbevisning har fremtiden – og evigheden – for